

italijansko zasebno šolo z enim učiteljem in eno učiteljico. Nasledki prihodnje leto!

9. Ščeden: štirirazredna mešana ljudska šola s slovenskim poučnim jezikom in štirirazrednica z italijanskimi oddelki. Vse kakor jedna učilnica. Pet učiteljev in štiri učiteljice. Voditelj Ivan Sovich: veronauk: župnik Cavalich in kapelan Rud. Valentič. Učencev 251 in 226 učenk, skupaj 477 in med njimi v slovenskih oddelkih 284.
10. Trébiče: dvorazredna mešana ljudska šola s slovenskim poučnim jezikom. Jeden učitelj in jedna učiteljica. Voditelj Anton Požar; veronauk: duhovnik Anton Kocelj. Učencev 59 in 57 učenk; skupaj 116.

Leta 1893./94. se je na novo odprl v Katinari tretji razred in na Opčinah četrti razred; 1894/95 se razširi šola v Rojanu in v Ščednu. Lepih, prostornih, novih šolskih poslopij na deželi ni bilo. Poučevalo se je v 48 šolskih sobah. Vseh učencev v tržaški okolici je bilo 3211 in to 1637 dečkov in 1574 deklic; med letom je umrlo 45 otrok. V vseh šolah poučevala se je italijanščina kakor predmet. Skupno je bilo 22 stalnih učiteljev in to prvega plačilnega reda 10 in drugega 12; potem 3 podučitelji in 2 asistenti. Učiteljic je bilo prvega reda 10 in drugega 8, podučiteljic 5. Sposobljenih za ljudske šole je bilo 43 učiteljskih moči. Na vseh okoličanskih šolah bili so tudi nadaljevalni tečaji, katerih se je udeležilo 110 mladenčev in 113 deklic. Tudi v okolici močno narašča število učencev in treba bo zdatne preosnove. Tako je bilo leta 1883/4. vsega skupaj 28 slovenskih razredov, 2 italijanska razreda za 2650 otrok, leta 1889./90. je bilo 34 slovenskih in 6 italijanskih razredov za 2897 otrok in leta 1893./4. pa 39 slovenskih in 9 italijanskih razredov za 3211 otrok.

Pristavimo še, da je na Greti in v Rojanu po jedno otroško zavetišče družbe sv. Cirila in Metoda in da je upati jednakega zavoda in slovenske jednorazrednice, ustanovljene po imenovani družbi v zapuščenih Rusólji.

To nepristranski, strogo statistično-zgodovinski podatki, ki le povedó o šolstvu, kakoršno je; vsakdor jim lahko poda svojemu osebnemu okusu potrebno obleko.

— m —.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. (Konferencija.) (Dalje.) Pisanje. Pokončna pisava, ki se je lani gojila v 9 razredih, je bila letos uvedena že v 20 razredih. Nekateri so strastni privrženci njeni, drugi je ne marajo. Najbolje je ravnati po načelu: „In dubiis libertas“. Vsak naj ravna po svoji previdnosti, le menjavati se ne sme. Bili so časi, ko se je vsak razglasil za nazadnjaka, kdor je bil zoper pokončno pisavo, zdaj se je naše navdušenje nekoliko ohladilo, ko smo se prepričali, da mnogo učencev pokončno pisavo v višjih razredih sami

od sebe opuste, kedar morajo hitro pisati. Razlogi za njo so pač v prvi vrsti sanitarni, a ne didaktični. Praktično življenje je zoper pokončno pisavo!

Risanje. Posebno pažnjo sem obračal letos na risanje, pri katerem sem bil navzoč v jako mnogih razredih, zlasti pa do malega v vseh vspešnicah in hočem vam tu odkrito povedati posledek svojega nadzorovanja.

Najpred sem opazil, da večina otrok, celo po višjih razredih, ne zna svinčnikov prirezovati in še celo povsod niso imeli pripravljenih svinčnikov. Ko se začne pouk jih šele prirezavajo in prosijo nož na posodo. To se mora odpraviti! Na višji skupini se risa povsod brez stigem — na nekaterih šolah že v IV. in V. razredu z jako lepimi vspehi in dotični učitelji so mi zatrjevali, da imajo učenci več veselja do risanja brez stigem, nego do risanja po stigmah. Med vspešnicami istega razreda časih ni nobene skladnosti! Našel sem namreč neki IV. razred, kjer je učitelj risal po 8. Eichlerjevem zvezku z 1 cm stigem, v vspešnem IV. razredu pa drug učitelj brez stigem po 28. Eichlerjevem zvezku in na isti šoli sta oba učitelja v 2. razredu risala že po 11. Eichlerjevem zvezku! Skrb lokalnih konferencij bodi, da se uvede več skladnosti v tem oziru. Prehod od stigem do zvezkov bodi ta-le: II. razred = 1 cm; III. razred = 2 cm; IV. razred v 1. polletju = 4 cm in v II. polletju pa brez stigem.

V obče je pa letos v risanju velik napredek proti drugim letom.

Telovadba. Ravno tako različenost v učni tvarini in učenju sem našel v telovadbi. Premalo se loči pri tem predmetu nižja, srednja in višja stopinja; igre se premalo goje in poveljstvo je preveč raznovrstno. Kako bi se tem nedostatkom prišlo v okom, nam bode pokazal in razložil danes g. J. Furlan, zato ne bom dalje govoril o tem predmetu.

Računstvo. Jako dobri, v višjih razredih celo popolnoma zadovoljivi so učni vspehi v računstvu. A tudi v nižjih razredih sem bil z njimi večinoma zadovoljen. Samo opaziti je bilo tu in tam preveč računanja z neimenskimi števili. Število v domišljiji otrokovi oživi, ako dobi ime. Z računstvom je združiti v nižjih razredih tudi nazorni nauk ter otroke seznaniti z merami, denarjem, časom itd.

Jezikov pouk. Intenzivneje nego druga leta sem nadzoroval letos obligatni nemški pouk na slovenskih šolah in po naročilu visokega c. kr. deželnega, oziroma slavnega c. kr. mestnega šolskega sveta neobligatni slovenski pouk na nemških šolah.

Gledé obligatnega nemškega pouka moram reči, da se učitelji jako resno in korenito pečajo s tem poukom, da pa vendar v obče ne dosežejo vsega učnega smotra, ampak samo deloma. Po zdaj veljavnem učnem črteži je smoter pri pouku nemškega jezika ta-le:

„Gefälliges, sicheres und richtig betontes Lesen des Gedruckten und Geschriebenen Kenntnis der Formen- und Satzlehre. Gewandtheit im mündlichen und schriftlichen Gedankenansdrucke“.

Če tudi priznavam, da je vsak učni črtež nekako nedosežen ideal, kateremu se časih približujemo, pa vendar ne dosežemo, moram vendar tudi reči, da bi se pri boljši metodi v nemščini več doseglo.

Vprašam: Kaj pa se doseže?

Doseže se to, da znajo otroci, dovršivši IV. ali V. razred točno razširjene stavke analizirati in da tudi precej dobro poznajo slovniške oblike.

Ne doseže se pa niti gladko in pravilno naglaševano branje, še manj pa spretnost v ustnem in pisnem miselnem izraževanju. A tudi to bi se doseglo z istim naporom in trudom, ki ga imajo zdaj učitelji z nemškim jezikom, ko bi hoteli vpotrebjevati drugo metodo.

Do zdaj se uporabljali pri nemškem pouku sintetiško-slovniško metodo. Slovnica je tej metodi središče, okrog katerega se suče ves pouk. Do presličenosti gonite v šoli slovniške oblike in učite na pamet posamezne nemške besede, prelagate iz slovenščine na nemščino in narobe in vse to s slovenskim učnim jezikom. Vi niste sami vzrok, da tako učite in da so tako osnovane naše učne knjige, kajti tako — po sinte-

tiško-slovniški metodi — so se do najnovejših časov učili vsi stari in novi živi učni jeziki. Ali sedaj so tej metodi tlá že popolnoma izpodkopana; empiriško-analitiški pouk prodira počasi a smelo, ta bode staro metodo prej ali slej do cela izpodrinil ne samo pri živih jezikih, ampak sploh pri vsakem jezikovnem pouku.

Glavna vodila analitiške metode so:

a) Jezik se poučuj kolikor možno po oni naravni poti, po kateri se otrok uči materinščine.

b) Pridobitev jezikovnega čustva bodi glavni smoter.

c) Ves pouk se naslanja že iz početka na lahka celotna berila, zgolj v tujščini pisana.

e) Besede se ne iščejo v slovarji pred čitanjem in se nikdar ne zapominjajo mehaniški same za se, ampak učenci se jih učé pri obdelovanji berila v stavkovni zvezi, ponavljajo pa jih v posebnih vokabularjih, ki podajajo vrste sorodnih besed, sestavljene ali po etimološkem načelu ali po pomenskem ali po obeh h krati.

d) Prevajanje iz tujščine v materinščino umakni se — vsaj pri živih jezikih — kakor hitro mogoče, pomenkovanju v tujščini na podlagi celotnega berila in tolmačenju neznanih izrazov z opisovanjem v tujščini. Materinščina se sploh uporablja le kot zadnje sredstvo, kadar si drugače ne moremo pomagati.

e) Slovnce se učenci učé induktivno na berilih; ali jemlje naj se le najpotrebnejše stvari iz oblikoslovja in skladnje, vse drugo se prepuščaj nezavednemu prisvajanju. Še le na višji stopinji, ko znajo učenci že precej jezika, nastopaj sistematiška slovnica.

f) Prevajanje iz materinščine v tujščino je posebna in težka spretnost, ki nima z jezikovnim poukom nič opraviti. Ako se vadi kot spretnost, ne sme se pričenjati prej, nego si je učenec že popolnoma prisvojil tuji jezik.

Po teh vodilih so sestavljene že razne učne knjige, med temi tudi Lendovskov „Slovenisches Elementarbuch“.

Priučite se te metode in gotovo dosežete boljše učne vspehe! Jaz ne morem obširneje o nji govoriti, a opozarjam Vas zlasti na A. Stritovo razpravo: „O metodiškem pouku nemščine v I. in II. razredu slovensko-utrakvističnih gimnazij“. Te metode so se posluževali učitelji mestnih nemških šol pri neobligatnem slovenskem jeziku in moram reči, da so na vseh teh zavodih vspehi izvrstni“.

Poročilo nadzornikovo, ki je trajalo nad jedno uro, je bilo z odobravanjem vsprejeto.

(Konec prih.)

Iz kranjskega okraja. (Konferencija.) (Dalje.) Šolska vodstva izpolnjujejo vestno svojo dolžnost. Gledajo naj osobito na jedinstvo med podrejenim učiteljstvom. Uradni spisi so bili v najlepšem redu. O posameznih opomni g. nadzornik sledeče: Šolska kronika bodi vezana. Sestavlja naj se po navodilu, koje naj se uveže v kroniko. Osobnosti in kritika šolskih oblastev naj se v njej opusti. Pri šolski matici pojasnjuje gosp. nadzornik, kako se izpolnejo nekatere rubrike. Tedniki so pisani prav dobro, najbolje je, da se spisujejo konec tedna. Vpišejo naj se tudi ročna dela in petje. V I. šolskem letu ni treba zapisovati pravopisja in spisja; vse to se združi s čitanjem, nazornim poukom in prepisovanjem v jezikovni pouk. V oddelek „branje“ naj se zapiše št. berila. Tedniki ne smejo biti prenapolnjeni, da pobija vrsta vrsto, vpiše naj se vse prav kratko. Za slovenski jezik naj se spisujejo tedniki slovensko, za nemški pa nemško. Tedniki so pisani v pravilni slovenščini. Katalogi so prav dobro sestavljeni. Konec vsakdanjih učencev, naj se vpišejo ponavljalni učenci, za koje ni treba posebnega kataloga. Otroci ponavljalne šole naj se dvakrat klasificirajo. Ko izstopi otrok iz šole, naj se to tudi zapiše v dotično rubriko. Šolska naznanila so dobro urejena; da jih otroci preveč ne zamažejo, preskrbe naj se zavitki. Ko otrok prestopi v ponavljalno šolo, naj se na šolsko naznanilo zapiše: „sposoben za prestop v ponavljalno šolo“. Če se je otrok preselil v drug šolsk okoliš, ni mu treba dati drugega naznanila, zapiše naj se le, kdaj je tu vstopil in izstopil iz šole. Znanke šolskih zamud nekateri ne izpolnjujejo prav. V rubriko „število zamujenih poldni“

se zapiše, koliko je bilo šolskih dni v pol mesecu, za opravičene in neopravičene poldne sta naslednji rubriki. Date naj se tu natančno izpisujejo. V inventar naj se knjige otroške knjižnice ne spisujejo, ampak naj se med učili na pristojnem mestu sklicuje na inenik šolarske knjižnice. V vložni zapisnik nekateri pravilno zapisujejo, drugi ne. Ko dopis pride, naj se na njegovo vnanjo stran zapiše, kdaj je prišel in številko, pod katero je vpisan v vložnem zapisniku; če se pa dopis odpošlje, naj se napravi koncept, kateri se dene v fascikel, tako da imata zapisnik in fascikel jednako številko. Šolarske knjižnice se po nekaterih šolah jako marljivo rabijo; nekatera šolska vodstva v tem pogledu zares prav mnogo store. Gosp. nadzornik je v tem zelo vesel lepega napredka. Kjer še ni novega imenika in izposojilne knjige, naj se preskrbi. Ker neke šole še nimajo vseh predpisanih tiskovin, našteje jih gosp. nadzornik najprej za šolska vodstva in potem za krajne šolske svete. Na to gosp. predsednik poroča o vzgoji in povdarja, da se otroci vzgojujejo na pravem нравno-verskem temelji. Otroci so prijazni, uljudni, zaupljivi, postrežljivi, snažni. Da so otroci iz lastnih nagibov pili žganje, naznanili so se samo 4 slučaji, v več slučajih pa so jih stariši silili. Delovati je na to, da se otroci upro v vsakej okoliščini piti žganje. Tobakarjev se je naznanilo 8, tičarjev 16, igral za denar 1. V 11. šolah je imelo 260 otrok 4140 K v poštni hranilnici, 800 K več nego lani. Disciplina je bila lepa: 51% učiteljskih močij ima disciplino prav dobro, 39% dobro, 10% slabejšo. Gospod nadzornik našteje nekatere vzroke slabe discipline. Vspehi v pouku so veliko boljši, nego so bili lani, ker smo imeli veliko boljše zdravstveno stanje in ni bilo radi nalezljivih bolezni toliko šol zaprtih, kakor lani. 42% učnih močij je imelo učne vspehe prav dobre, 46% dobre in 12% manj dobre. Učiteljstvo se je torej jako trudilo in skorej povsod doseglo učni smoter. Neprilik pri pouku ni veliko: nekateri otroci niso imeli niti knjig niti zvezkov. Pouk jako pospešuje, ako si učitelj napravi podrobne učne načrte za vsak predmet, na ta način učitelj lahko presoja, zadošča li njegov razred, oziroma šola. Tak podrobni učni načrt je videl gosp. nadzornik na jedni šoli, prav toplo ga pa vsem priporoča. Pri pouku se sem in tja premalo ozira na slabejšo učence. Odgovora naj učitelj učencu nikdar ne začinja ali celo sam odgovori. Pri posameznih predmetih omeni gosp. nadzornik sledeče: Pri učnem jeziku naj se trudi učiteljstvo rabiti pravilni jezik. Nazorni nauk se je dobro gojil, nedostaja le za to primernih podob. Branje se je dobro gojilo. V višjih razredih na večrazrednicah je čul gosp. nadzornik prav estetično čitanje. Premalo se je pa po nekod pazilo na ločila. Pri daljših berilih zgodovinskega in naravoslovnega obsega naj se snov razdeli po odstavkih in naj se sprašuje o vsebini vsakega odstavka posebej. Memoriranje je dobro, recituje se razumno, le naj učitelj pri tem ne drži knjige v roki, ker otroci takoj zapazijo, da učitelj sam ne zna pesniice. V II. oddelku I. razreda se mora rabiti „prvo berilo“, kajti so nekatere šole, ki imajo v I. in II. oddelku Abecednik. V IV. oddelku pa tudi nikakor ne zadostuje „drugo berilo“, mora se rabiti „tretje“.

L. Jelenc.

(Dalje prihodnjič.)

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. Šesta skupščina „Zveze slov. učiteljskih društev“ vršila se je letos v lepi, solnčni Gorici dne 15. in 16. velikega srpana po objavljenem vsporodu.

Prvomestnik g. V. Ribnikar je otvoril z običajnim pozdravom delegacijo, ki je štela okrog 40 odposlancev. Ko je prepustil predsedniško mesto gosp. podpredsedniku Lapajne-tu, narisal je obširno gg. ravnatelja Schreinerja in nadučitelja in urednika Nerata zasluge za „Zvezo“ ter predlaga, da se inenajeta častnima članoma „Zveze“, kar so navzočni burno odobraval. Gosp. Nerat se je za to priznanje ginjen zahvalil; nenavzočnemu g. ravnatelju Schreiner-ju se je pa ta sklep brzojavnim potom naznanil.